

Тешко болниот Архиепископ Атински и на цела Грција Христовул (Параскеваидис) е роден во 1939 г. во Ксанти, Северна Грција. На чело на ГПЦ е од 1998 г. Во јуни годинава беше на итна хируршка интервенција поради канцер на цревата, при што било дијагностицирано дека има и канцер на црниот дроб.

Српската црква се соочува со сериозни предизвици, Србија се наоѓа на колена, а колевката на СПЦ, Косово, градот Пеќ, "Грачаница" и други манастири ќе ја делат судбината со преостанатите Срби во покраината.

Патријархот Павле е болен и не владее со СПЦ, туку во негово име Црквата ја претставува митрополитот Амфилохије. Тој како најстар архијереј, заедно со членовите на Светиот синод кој, според правилата, го сочинуваат уште тројца владици, епископот жички Хризостом (Столиќ), епископ бихачко-петровачки Хризостом (Јевиќ) и епископ милешевски Филарет (Миќевиќ), во моментот се јадрото на СПЦ.



АРХИЕПИСКОПОТ НА ГПЦ ХРИСТОДУЛ Е БОЛЕН ОД КАНЦЕР НА ЦРЕВАТА. ЗАСЕГА НЕМА ИМЕ КОЕ СЕ ИСТАКНУВА ДЕКА Е КАНДИДАТ ЗА ЦРКОВНИОТ ТРОН

"СЕ КОЛНАТ" А МИСЛАТ Н И ТАТКОВИН

Станува збор за две различни црковни организации, чија религиска и финансиска моќ, битно влијаат врз односите на земјите на Балканот, каде се мешаат исламот и православниот свет, но во последно време битката за освојување на просторот ја предводат католиците и протестантите.

Во овој чуден и помалку застрашувачки религиозен балкански свет, вирее и "Божјото царство" на Македонската православна црква, која со векови се обидува да ги победи своите непријатели, кои не само што се обидуваат нашата Црква да ја уништат, туку настојуваат и да ја фрлат на буништето на историјата.

Оската Атина - Белград од секогаш била влијателен фактор на Балканот. Нејзината цврстина зависела од негувањето на црковните односи меѓу ГПЦ и СПЦ, кои традиционално ја негирале македонската нација и Македонската црква.

Сходно на тоа се одвивале и нападите врз Охридската патријаршија (ар-

хиепископија), која некаконски била укината од Великата порта, а подоцна возобновена во лицето на МПЦ. Поради ова лошо наследство со векови се води војна меѓу македонскиот црковен и народен клер против Грчката и Српската црква, која во последно време повторно отвори фронт на почвата во Република Македонија. Имено, со расколникот Зоран Вранишковски се отвори нова крвава страница во македонската народна и црковна епопеја, која во последно време добива поддршка од страна на одредени меѓународни организации, кои на разни начини стануваат сојузници на националистичката и на шовинистичката црковна политика. Последните неколку години односите меѓу СПЦ и МПЦ се замрзнати, иако неколку пати разни емисари испраќаа сигнали за приближување на ставовите меѓу црковните браќа. Но, радикалните црковни струи, кои ја оспоруваат или ја попречуваат работата не дозволуваат црковните односи да се оладат. Во меѓувреме влошената здравствена состој-



Пишува: Кокан СТОЈЧЕВ

Во овој момент, животот на поглаварите на СПЦ и на ГПЦ се наоѓа на работ меѓу земското и Божјото царство, така што сè повеќе се истакнува можноста за отворена битка за нивни наследници, кои ќе застанат на црковниот трон, а ќе ја одредат натамошната судбина на двете држави - прво на Србија, а дури потоа на Грција, која во споредба со нејзиниот традиционален политички сојузник е во поповолна положба.

ба на српскиот и на грчкиот поглавар, односите ги ставаат на стен-бај аранжман. Поради тоа, растат апетитите на другите високи црковни великодостојници, кои себе си се гледаат како идни поглавари на СПЦ или на ГПЦ. Моментната положба на двете соседни цркви е различна, ГПЦ се соочува со низа внатрешни слабости, кои датираат од пред неколку години, а се поврзуваат со проблемите околу односите со Цариградската патријаршија, која влијае врз епархиите во Егејска Македонија, како и проблемите кои не се затворени, а се однесуваат на наркоаферите, хомосексуалните малтретирања итн.

ГПЦ Е ВРЗАНА ЗА ДРЖАВАТА

Сегашниот тешко болен Архиепископ Атински и на цела Грција, Христодул (Параскеваидис) е роден во 1939 го-

дина во Ксанти, Северна Грција. Тој е на чело на ГПЦ од 1998 година. Во јуни годинава итно беше опериран од карцином на црева, при што воедно докторите дијагностицираше и канцер на црниот дроб. По неуспешната трансплантација на овој орган во една болница во Мајами (САД), здравјето значително му е влошено. Грција се обидува да не расправа за неговиот наследник, но при изборот на идниот поглавар на ГПЦ, најверојатно и Неа демократија и ПАСОК ќе вмешаат прсти, бидејќи од секогаш Црквата била врзана за грчката држава. ГПЦ е ставена во Уставот и како таква ги ужива сите благодети. Но, затоа, пак, официјалната надворешна политика е поддржана од страна на црковната дипломатија, која често пати е паралелна со државничката. Тоа може да се забележи и во однос на прашањето на Република Македонија, но и во однос на МПЦ, која не само што не е призната од нивниот сојузник СПЦ, туку и ја финан-

сира непријателската пропаганда. Во 1962 година, грчкиот Архиепископ дипломираше на Правниот факултет, а во 1967 година завршил теологија. Во 1961 година бил именуван за ѓакон, а во 1965 година за свештеник. Службувал во неколку цркви и манастири, а седум години бил главен секретар на Светиот синод на ГПЦ. Во 1974 година бил избран за митрополит од Деметрија. Зборува француски, англиски, италијански и германски јазик. ГПЦ има 78 епархии, од кои во 6 се упразнети местата.

Зошто ГПЦ е врзана за државата? На 25 март 1821 година, Архиепископот Герман го обзнанил почетокот на Грчкото востание против Отоманското царство. Во Грчкото востание учествувале многу монаси и свештеници. Поради тоа, на Велигден, Великата порта го заковала Вселенскиот патријарх Григориј V. Во 1822 година, во Епидеур биле прогласени независноста, Уставот и првата Влада.

Благодарение на големите сили востанието вродило со плод. Земјата била прогласена за наследно кралство, а прв грчки крал бил баварскиот принц Ото од Вителсбах. Тој владеел триесет години. а бил познат под името Отон Први. Подоцна тој бил протеран, а за негов наследник бил избран принцот Вилхелм од Холштајн-Гликсбург, кој владеел како Џорџ Први. Во 1832 година ГПЦ сама прогласила автокефалност. Цариградската патријаршија ја признала Грчката црква дури на 29 јуни 1850 година, со тоа што на нејзиниот трон може да има архиепископ, а не патријарх. Епархиите од Северна Грција (Егејска Македонија) се под јурисдикција на Цариградската патријаршија. Во 1924 година, во рамките на Атинската архиепископија дошло до шизма. Имено, неколку епископи одбиле да ја прифатат календарската реформа и останале со старото календарско сметање. Овој раскол сè уште трае. Старокалендарците ги има околу 200.000, а најмногу се меѓу Грците во Америка и во Канада. Во диптихот на редословните цркви, во молитвеното спомнување, ГПЦ е на единаесеттото место. Под Цариградската патријаршија се Крит, Света Гора, Патмос и Додеканеските острови. Според Уставот на Грција од 1975 година, Црквата не е одвоена од државата.

СОСТОЈБИ ВО СПЦ

За разлика од ГПЦ, Српската црква се соочува со сериозни проблеми и предизвици. Прво, Србија се наоѓа на колена, а колевката на СПЦ, пак, епархиите на Косово, градот Пеќ, "Грачаница" и други манастири, најверојатно ќе ја делат судбината со преостанатите Срби во покраината. Црквата се надева

ВО ЦРКВАТА, А "КРАЛОТ АТА"

На 25 март 1821 г. архиепископот Герман го обзнанил почетокот на Грчкото востание против Отоманското царство. Во востанието учествувале монаси и свештеници. Во 1822 г. во Епидеур била прогласена независноста. Благодарение на големите сили востанието вродило со плод. Земјата била прогласена за наследно кралство, а прв грчки крал бил баварскиот принц Ото од Вителсбах. Тој владеел триесет години. а бил познат под името Отон Први. Подоцна тој бил протеран, а за негов наследник бил избран принцот Вилхелм од Холштајн-Гликсбург, кој владеел како Џорџ Први.



ПАТРИЈАРХОТ ПАВЛЕ СЕ НАОЃА ВО ПОЗНАТАТА БЕЛГРАДСКА БОЛНИЦА ВМА

ЦРКВА

дека Косово ќе остане дел од Србија, а политичкиот врв, пак, се потпира на положбата на СПЦ меѓу верниците, бидејќи само таа успева да ги зближи Србите да сонуваат за т.н. голема Србија.

Имено, популарноста на српските политичари драстично опаѓа, а во подем е СПЦ, која и покрај сите внатрешни и надворешни притисоци успеа да ги надмине српските национални поделби. Поради ова, главните белградски играчи, Коштуница, Тадиќ и радикалите на Шешељ, "се колнат во Црквата", која може да ја спаси државата од натамошното пропаѓање или од уште позначајното територијално намалување.

Во овој контекст е и силата на радикалните црковни великодостојници, кои сè уште ја негуваат традиционалната



МИТРОПОЛИТОТ ИРИНЕЈ БЕШЕ ПОЗНАТ КАКО РАДИКАЛЕН ВЛАДИКА, НО ПОДОЦНА ЈА НАПУСТИ ОВАА СТРУЈА. СЕПАК, СЕ УШТЕ СЕ СМЕТА ЗА НИВЕН СОЈУЗНИК



Митрополитот Амфилохије е најсериозниот кандидат за наследник на патријархот Павле. Зошто? Станува збор за голем српски националист, чии тврдокорни ставови го издигнуваат неговото име над другите претенденти. Според црногорски аналитичари, митрополитот Амфилохије многу повеќе е политичар, отколку духовник. Тој цели три децении ја проповеда големосрпската политика.

националистичка и шовинистичка политика на Србија на Балканот. Оваа струја ја предводи највлијателниот српски владика, митрополитот црногорски-приморски Амфилохије (Радовиќ), кој од неодамна е поставен за главен советник на патријархот Павле, кој поради годините се лекува на ВМА во Белград. Но, всушност поради годините патријархот Павле и не владее со СПЦ, туку

во негово име Српската црква ја претставува митрополитот Амфилохије кој, како најстар архијереј, заедно со членовите на Светиот синод /го сочинуваат уште тројца владици, а тоа се епископ жички Хризостом (Столиќ), епископ бихачко-петровачки Хризостом (Јевик) и епископ милешевски Филарет (Микевик)/, во моментов се јадрото на СПЦ. Од другите истакнати и влијателни цр-

ковни великодостојности се издвојува митрополитот бачки г. Иринеј кој, заедно со Амфилохије, се смета за еден од најсериозните кандидати за наследник на патријархот Павле. До неодамна, конкуренција им беше врањскиот владика Пахомије, кој поради неморално однесување, односно т.н. "силување на монаси" долго време се влече по судови. Поради ова, тој изостанува од рововската црковна битка, која сè повеќе доаѓа до израз во СПЦ.

Инаку, Архиепископот пеќски, Митрополитот белградско-карловачки и Патријархот Српски, Г. Павле (Гојко Стојчевиќ) е роден на 11 септември 1914 година во село Куќанци, околу Доњи Михољац (во тогашна Австро-Унгарија), а сега во Хрватска, во земјоделско семејство. Гимназија завршил во Белград, а шесто одделенска богословија во Сараево. Дипломирал на Богословскиот факултет во Белград.

Рано ги изгубил родителите, а од тригодишна возраст го одгледала тетка му.

По завршувањето на Нижата гимназија во Тузла (1925/29) и Богословија во Сараево (1930/36), дошол во Белград каде се запишал на Богословскиот факултет. Тука го затекнала Втората светска војна. По барање на својот другар Јелисеја Поповиќ заминал во овчарско-кабларските манастири, каде благодарение на монашењето го минал воениот виор.

Тој прво бил во манастирот "Св. Тројца" на Овчара, а потоа бил вероучител во бањата "Ковиљача". Тука се разболел од туберкулоза и докторите му предвидувале само уште три месеци живот. По извесно време преминал во манастирот "Вујан", каде и оздравел, а во знак на благодарност изрезбарил дрвен крст. Се замонашил во 1946 година, во манастирот "Благовештение". Од 1945 до 1955 година бил собрат во манастирот "Рача". Учебната 1950/51 година бил

заменик-учител во Призренската богословија "Св. Кирил и Методиј", а во чин јероѓакон бил унапреден во 1954 година. Истата година станал протосинѓел, а архимандрит во 1957 година. Од 1955 до 1957 година бил на постдипломски студии на Богословскиот факултет во Атина. За епископ рашко-призренски бил избран на 29 мај 1957 година. Светиот чин бил изведен на 21 септември 1957 г. во белградската соборна црква. Со хиротонисувањето раководел патријархот српски Викентиј. На 13 октомври бил прогласен за епископ рашко-призренски. Со косовскиот егзодус Богословијата "Св. Кирил и Методиј" од Призрен била преместена во Ниш, а седиштето на Рашко-призренската епархија во "Грачаница". Објавил монографија за манастирот "Девич", како

но по појавата на расколништвото во МПЦ и по устоличувањето на Зоран Вранишковски во српски владика, состојбата дополнително се комплицира. Двете цркви се соочуваат со внатрешни проблеми, прво МПЦ е во сендвич меѓу ГПЦ и СПЦ, а потоа односите на Македонската православна црква со верниците-Македонци во Австралија сè уште се лоши. Постојат два табора, кои како лути политички противници се караат и се разделуваат од Исусовото дрво, мајката на црквите на Балканот, Охридската патријаршија (архиепископија), односно од МПЦ. Додека таквиот статус мирува, во белградскиот патријаршиски двор се случуваат интересни нешта, кои можат да одлучуваат за иднината меѓу СПЦ и МПЦ. Неодамна, Светиот Архиепископски синод на СПЦ ги нападна ставовите на весникот "Курир", кој ги анализираше состојбите во епархиите, со кои раководи стариот и изнемоштен патријарх Павле. Според Светиот синод на СПЦ, патријархов заменик во Синодот е митрополитот загрепско-љубљански Јован, а викарниот епископ Атанасије го заменува Павле во белградско-карловачката архиепископија. Истата црковна институција наведува дека иако во црковното законодавство не постои термин заменик, сепак во случај на болест на патријархот, него го заменува, односно му помага најстариот епископ во Синодот, а од мај годинава, од кога патријархот Павле се наоѓа на "официјално боледување", го заменува митрополитот Амфилохије.

Неговото назначување се поткрепува со одлуката бр. 820/зап. 498 од 25 мај 2007 г., а со член 61 од Уставот на СПЦ одлуката станува валидна. На тој начин, се вели во демантот на Светиот синод на Српската црква, со примената на оваа функција душегрижниците не можат да толкуваат или да го прејудиираат името на наследникот на патријархот Павле, додавајќи дека телефоните на Црквата се затворени за неколку новинарски пера, а само новинарот на "НИН" може отворено да комуницира со Светиот синод.

Зашто се прејудиира името на митрополитот Амфилохије? Станува збор за мошне голем српски националист, чии тврдокорни ставови го издигнуваат неговото име за најсериозен наследник на патријархот Павле. Според црногорски аналитичари, митрополитот Амфилохије многу повеќе е политичар, отколку духовник. Тој цели три децении ја проповеда големосрпската политика. За тоа зборува книгата "Амфилохијевите собрани (не)дела", а за која од страна на СПЦ е побарана судска забрана. Во комунистичкиот период во СПЦ се издвоила една група свештеници т.н. "јустиновци". Нивни претставници биле Амфилохије Радовиќ, Атанасије Јефтиќ

и Иринеј Буловиќ. Тие го добиле овој назив по Јустин Поповиќ, познат православен теолог од XX век, кој развил филозовски концепт на единството на црквата и на државата, но не врз база на технократска држава, туку врз основа на држава во која е проткаена духовноста. Во текот на војните во поранешна СФРЈ, владиката Буловиќ се враќа на изворноста на егзистенцијалните прашања и на смислата на животот, додека Амфилохије и Јевтиќ го спроведуваат зацртаното дело доминација на црквата над државата. Владиката Амфилохије му припаѓа на тврдото крило на СПЦ, кое се нарекува "јастребовска линија", која во средината на XX век се судрила со умерената црковна струја. Овој судир можел да доведе до голем раскол во СПЦ, но со помош на авторитетот на патријархот Павле проблемот привре-

Популарноста на српските политичари драстично се намалува, а во подем е СПЦ, која и покрај сите внатрешни и надворешни притисоци успеа да ги надмине српските национални поделби. Затоа белградските играчи, Коштуница, Тадиќ и радикалите на Шешељ, "се колнат во Црквата", која може да ја спаси државата од натамошно територијално намалување.

мено е надминат. Во Светиот синод овој митрополит е задолжен за мисионерската работа, во која спаѓа и информативната служба. Благодарение на комунистите во СФРЈ, Амфилохије напредувал на црковната скала. Тоа особено дошло до израз кога шумадишкиот владика Сава не сакал Амфилохије да ја добие митрополитската круна. Против него биле речиси повеќето од тогашните српски владици, но политичарите му ја граделе кариерата. Уште во седумдесетите години од XX век, во Црна Гора се судрил со неговиот претходник митрополитот Данило Дајковиќ, кој на Синодот му се обратил со зборовите: "Тргнете ми го Амфилохије или Црквата во Црна Гора ќе ја одвојам од СПЦ". Тогаш Амфилохије бил викарен епископ на Цетиње. Набрзо со помош на неканонски средства, внатрешни црковни игри, интигри и политички врски, владиката Амфилохије го сменил митрополитот Данило од Црна Гора. Во исто време и сегашниот патријарх Павле неканонски е устоличен на функцијата, иако неговиот претходник патријархот Герман сè уште бил жив. Митрополитот Амфилохије пристигнал во Црна Гора по т.н. "антибирокаратска револуција" во 1989 година.



ПО СУДЕЊАТА ЗА СИЛУВАЊЕ ВРАЊСКИОТ ВЛАДИКА ПАХОМИЈЕ ИМА МАЛИ ШАНСИ

и други религиозни дела. Долго време бил претседател на Комисијата на Светиот синод за превод на Светото писмо Новиот завет, кој бил објавен во 1984 година. Српски патријарх станал во 1990 година, а го наследил патријархот Герман. Тој е 44 поглавар на СПЦ.

АМФИЛОХИЈЕ ПРЕТЕНДЕНТ НА ТРОНОТ

Односите меѓу Српската православна црква и Македонската православна црква се познати. Тие подолго време се статус кво, како историски така и религиозни. Понекогаш се раѓаат одредени надежи дека тие ќе се нормализираат,